

Foto:Pixabay/ilustracija

Hrvatska je, prema najnovijim podacima Eurostata za 2020. godinu druga najsiromašnija zemlja Europske Unije. Iza nje je jedino Bugarska. Ako dovedemo u korelaciju životni standard Hrvatske s razvijenom zemljom, poput Njemačke isti je u Hrvatskoj slabiji za 56 posto. Uistinu se radi o poražavajućim podacima koji prije svega govore o izostanku donošenja i provođenja adekvatnih mjera za ublažavanje siromaštva, neučinkovitosti socijalne zaštite kao instrumenta koji bi spriječio zapadanje u siromaštvo, o socijalnim problemima akumuliranim na pojedinim geografskim područjima Republike Hrvatske. O nedostatku političke volje, involviranju politike u sve segmente života, o korupciji i pogodovanju interesnim skupinama koje posljedično dovodi do iseljavanja stanovništva, ugroze za gospdarski i socijalni napredak, i koje na žalost možemo povezati s Platonovom. ...ako do vlasti dođu oni koji žude za dobrima koja bi bila samo njihova, uvjereni da je upravo vlast ono mjesto na kojem se može najviše nagrađivati, . . . tada će doći do borbe za vlast, pa će ova borba — slično onome što se događa u ratu — upropastiti i njihova domaćinstva i cijelu državu.

Vlade, kreatori politika i društvo u cjelini ne mogu se boriti protiv siromaštva i socijalne isključenosti bez analize nejednakosti u društvu, bez obzira na to jesu li ekonomske ili socijalne prirode. Analiza postoji. Poveznice se mogu napraviti. Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti postoje, a iz istih je razvidno da vladajući itekako dobro detektiraju probleme, što potvrđuje da je upravo nedostatak političke volje ključan za rješavanje i da je vrijeme da se moć koju politika ima počne napokon percipirati kao stvaran potencijal, a ne fingiran. Nije teško, no kako kaže nobelovac za ekonomiju Paul Krugman: "Teško je nekoga natjerati da razumije ako mu plaća ovisi o tom nerazumijevanju". Dodali bi i o pogodnosti.

Prema procjeni stanovništva sredinom 2019. godine Republika Hrvatska imala je 4 065 253 stanovnika, od toga 1 970 684 muškarca i 2 094 569 žena. Izražavanje siromaštva u postocima možda nema toliku težinu kako kad je siromaštvo prikazano kroz brojke. Tako je prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Hrvatskoj za 2019. godinu stopa rizika od siromaštva iznosila 18,3 posto. Pretvoreno u brojku, govorimo o 742.644 ljudi u riziku od siromaštva. Stopa teške materijalne deprivacije je iznosila 7,3 posto. No, ako se iz dohotka izuzmu i socijalni transferi i mirovine, tada stopa rizika od siromaštva iznosi čak 41 posto. Stopa rizika od siromaštva najviša je kod osoba u dobi od 65 ili više godina te je iznosila 30,1 posto. U toj je dobnoj skupini i razlika prema spolu najveća, jer je stopa rizika od siromaštva u

Govoreći o siromaštvu ne postoji neka općeprihvaćena definicija siromaštva, no istu možemo opisati kao neposjedovanje dovoljno sredstava za vlastite materijalne potrebe. Pojam apsolutnog siromaštva najbolje je definirao bivši predsjednik Svjetske banke R. Strange McNamara koji je i uveo ovaj pojam: „Siromaštvo na apsolutnom nivou je život na krajnjem rubu egzistencije. Apsolutno siromašni ljudi su oni koji se bore sa ozbiljnim nevoljama i koji su u stanju zanemarivanja i degradacije, u tolikoj mjeri da prevazilazi naše poimanje, oblikovano intelektualnom fantazijom i privilegiranim odnosima.“ Uz koncept apsolutnog siromaštva najčešće su vezani izrazi gladi, izgladnelosti i bijede. Koncept relativnog siromaštva znači da kućanstva primaju 50% manje od prosječnih dohodaka, iz čega proizlazi da si mogu priuštiti samo osnovne potrebe. U osnovi su “zarobljeni” u kutiji s niskim relativnim prihodom. Ova vrsta siromaštva je promjenljiva, ovisno o gospodarskom razvoju zemlje, ali može biti i trajna.

Uzroci ovakve slike su poznati, i to cijeli problem čini još gorim. Kreću od posljednje financijske krize od koje se Hrvatska još nije oporavila, i od koje zapravo započinju nepovoljni gospodarski i socijalni trendovi koji su utjecali na strukturu i opseg siromaštva. Porast siromaštva otežava izlazak onih koji su već u siromaštvu, dovodi i do nove skupine siromašnih koje stavljamo u kategoriju „novog siromaštva“ koja se u Hrvatskoj ne spominje ili se spominje samo u tragovima. Radi se o kućanstvima koji prema statističkim pokazateljima žive iznad granice siromaštva, no stvarnost je zapravo drugačija. Isti su u stanju zaduženosti, kasne s plaćanjem svojih obveza u vidu kredita, režija, stanarina, a u slučajevima ako netko ostane bez posla tada nerijetko ulaze u apsolutno siromaštvo.

Kriza iz 2007 -2008. teško je pogodila radno aktivne ljude koji su ostali bez posla i žive na naknadama i socijalnoj pomoći. Povećavaju se i rizici za mlade i za djecu. Pitanje umirovljenika postalo je kao dobar dan. Odlaskom u mirovinu znatno osiromašuju. Oko 600 tisuća umirovljenika prima manje od 2.710, kuna. Jedino u Hrvatskoj nakon pošteno odrađenog radnog vijeka umirovljenici postaju socijalni slučajevi i potencijalne žrtve Ovšnog zakona koji će onima i sa mirovinom od 500 kuna uredno uzeti 1/3 primanja.

Ovo su sve nepobitne činjenice, i svaki pokušaj politike, određenih grupacija i medija da relativiziraju postojanje siromaštva je krajnje neozbiljno i nerazumno pa i kad postavljaju pitanje- jesmo li nacija koja samo kuka povlačeći paralelu sa štednjom građana od 322 milijarde kuna. No, ne objašnjavaju što sama štednja podrazumijeva i koliko je zapravo udio bogatih. Kao prvo štednja ne znači samo štednju na računima u banci već podrazumijeva i druge oblike. Prema istraživanju provedenom na oko 1700 građana najviše se štedi kroz nekretnine (29%), potom slijedi štednja u dobrovoljnom mirovinskom fondu (28%), zatim životno osiguranje (17%) štednja u banci (13%), ulaganje u vrijednosne papire (3%) novac koji građani drže u kući (10%).

Postavlja se pitanje što je zapravo ključni uzrok siromaštva. Prije svega to je nezaposlenost, posebno dugoročna, neusklađenost ponude i potražnje, zaduženost koja nije samo problem socijalne politike nego i zaštite potrošača, blokirani građani i milijarde kuna duga koji nitko ne rješava na adekvatan način, sustavi socijalne skrbi –niske naknade i skromna izdvajanja koja su pokazala slabu učinkovitost u ublažavanju i prevencije siromaštva, iseljavanje i nepostojanje demografske politike, posebno u ruralnim područjima.

Zabrinjavajuća je visoka stopa nezaposlenosti mladih, posebno kada uzmemo u obzir da su mladi pokretači društvenih promjena. Povremene mjere poticanja zapošljavanja mladih nisu dostatne i takva situacija je zabrinjavajuća, jer nam mladi emigriraju ili postaju socijalno

može tri obroka dnevno, a često više od 50% nema za voće i povrće. Stear se na djecu, a najviše na stvarima za zabavu, rekreaciji... Odriču se sporta, proslava rođendana, putovanja i praznika izvan kuće. 42 % roditelja je povremeno gladno kako bi djeci barem nešto omogućilo. Prema podacima UNICEF-a stope relativnog siromaštva predškolske djece do 2010. godine u Hrvatskoj uglavnom su bile ispod nacionalnog prosjeka (od 2006. do 2010. između 14%-18% predškolske djece živjelo je ispod praga siromaštva određenog kao 60% medijana nacionalnog dohotka). U 2011. i 2012. godini stope siromaštva djece do 5 godina porasle su na 21%-22% i malo su iznad nacionalnog prosjeka.

Tijekom krize najviše se pogoršao materijalni položaj kućanstava u kojima živi troje i više predškolske djece te kućanstava s predškolskom djecom u kojima je zaposlen samo jedan član kućanstva. Isto tako, porasle su stope siromaštva predškolske djece iz urbanih, ali ne i iz ruralnih područja, iako i dalje više od 65% siromašne predškolske djece živi u ruralnim područjima. Siromašni roditelji predškolske djece iskazuju znatne teškoće u osiguravanju prehrane za djecu koja se sastoji od dnevno barem jednog obroka s mesom, ribom ili vegetarijanskim nadomjestkom te svježim voćem ili povrćem. Svakom petom djetetu roditelj ne može priuštiti topli kaput ili bundu. U posebno nepovoljnoj situaciji jesu djeca mlađe kronološke dobi u obitelji (3 do 4 godine) koja značajno češće ne posjeduju topli kaput (20%) ili novi par obuće (32%). Siromašna djeca su nerijetko stigmatizirana, imaju slabiji pristup obrazovanju., a posljednično s tim u budućnosti i boljem zapošljavanju, i zdravlju.

Održavati ovu razinu siromaštva znači i dalje ozbiljno kršiti temeljna ljudska prava, pravo na zdravlje i život. Nema tog interesa te političke ideologije koja bi mogla opravdati ovakvo djelovanje ili nedjelovanje. Relativiziranje problema siromaštva kroz neke kozmetičke poteze dugoročno je za Hrvatsku pogubno, i uistinu je nejasno da svijest političara to ne može pojmiti. Pitanje njihove savjesti i osjećaja krivnje za ovakvu situaciju je zasigurno nešto o čemu se može raspravljati, no prema onome što smo do sada vidjeli, čini se da nije važno što savjest hoće, jer savjest je vrlo precizna, već je problem s njenim glasom. Kako je već rečeno u borbi protiv siromaštva ključna je politička volja, ona vrsta volje koja politički ne kalkulira, već je spremna sagorjeti u tim promjenama, žrtvujući ako treba i svoju političku poziciju, privilegije, zbog nečega što se zove interes države i njenih građana. To je i pitanje političke kulture, a kad smo već kod iste postavlja se i pitanje što radi akademska zajednica u svemu tome. Ništa, osim što ostavlja dojam nekakvog nedovršenog političkog subjekta koji djeluje nezainteresirano i kao da, slikovito rečeno obrađuju svoje vrtove i uživaju u društveno zajamčenom miru.

Zaključno, borba protiv siromaštva znači prije svega otključavanje neiskorištenog gospodarskog potencijala unutar zemlje, uključivanje svih nadležnih državnih i javnih tijela, lokalne i regionalne samouprave i njenih građana kako bi se pronašla nova i učinkovita rješenja za suzbijanje siromaštva. Jedna od najvažnijih odrednica za rješavanje smanjenja siromaštva je zapošljavanje i usklađivanje ponude i potražnje na tržištu rada, povećanje minimalne plaće koja je posebno važna za vrijeme kriza, povećanje socijalnih naknada, osiguranje jeftinijih proizvoda i usluga siromašnima, kao što je to praksa u EU, zabrana provedbe ovrhe nad svim mjesečnim primanjima ovršenika koji su ispod 80% mjesečnog iznosa proračunske osnovice, uvođenja institucije zastare, smanjenja zakonske zatezne kamate, smanjenja kamata na stambene kredite i dovođenja na razinu EU, usklađivanja mirovina kako bi se barem zaustavio drastičan pad prosječne mirovine u odnosu na prosječnu plaću u Hrvatskoj, koja sada iznosi samo 37,9 posto. Obveza politike je rješavati problem siromaštva. Od nje se traže još od antike

[NASLOVNICA](#)

[AKTUALNO](#)

[VIJESTI](#)

[GOSPODARSTVO](#)

[LOKALNA UPRAVA](#)

[SPORT](#)

[ZANIMLJIVOSTI](#)

[KOLUMNE](#)

DEMIUS

IVEDIA